

ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ КОНСПЕКТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПАРАЗИТОЛОГІЇ

О.В. Павлюченко

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Бердичівська, 40,
Житомир, 10008, Україна

Одним із інноваційних підходів до викладання біологічних дисциплін є використання структурно-логічних схем. Опорні конспекти несуть базову інформацію, спираючись на яку можна відтворити і деякі пов'язані з нею речі, які реально не присутні в опорному носії. Цю властивість опорного сигналу як стимул до розкриття суті всього матеріалу доцільно використовувати для організації навчальної діяльності студентів, зокрема, при вивченні курсу “Паразитологія”.

Ідея кодування знань з'явилась наприкінці ХХ ст. В Україні автором методу створення структурованих конспектів слід вважати В.Ф.Шаталова.

В наш час існує безліч варіантів використання опорних схем [1, 3]. Вони можуть бути виготовлені попередньо на картках, можуть створюватися разом з студентами під час розгляду навчального матеріалу або бути фрагментами мультимедійної презентації.

Метод опорних конспектів доцільно використовувати під час викладання курсу “Паразитологія”, оскільки порівняно з традиційним викладом матеріалу застосування цього методу має **ряд переваг**:

- ❖ дозволяє сконцентрувати великий обсяг теоретичного матеріалу в єдину чітку і лаконічну систему (що вкрай важливо для студентів);
- ❖ в результаті багаторазового повторення забезпечує максимальне запам'ятовування навчальної інформації;
- ❖ активізує зорову і слухову пам'ять;
- ❖ розширює поле внутрішньої свободи студента;
- ❖ створює позитивну психологічну атмосферу на занятті;
- ❖ дозволяє скоротити час на вивчення теми.

В процесі викладання курсу “Паразитологія” опорні конспекти доцільно використовувати в кількох випадках, насамперед, для первісного засвоєння навчального матеріалу [2]. Це дозволяє значно швидше і ефективніше викласти навчальний матеріал, забезпечує ефективне запам'ятовування його студентами. Як свідчать психологи, в пам'яті людини залишається: 10 % – того, що вона слухає; 50 % – того, що вона бачить; 90 % – того, що вона робить. Навіть при дуже уважному слуханні засвоюється лише 20 % інформації, а в процесі діяльності – 90 %.

Варто рекомендувати студентам самостійно створювати опорні конспекти під час роботи з додатковою літературою. Водночас попередньо підготовлений викладачем фрагмент опорної схеми може слугувати орієнтиром у роботі з підручником та спеціальною літературою.

Можливе використання опорних конспектів і для контролю знань. Це дозволяє значно скоротити час на перевірку навчального матеріалу.

Компактність опорних конспектів, їх наочність дає можливість досить просто організувати на протязі заняття повернення до окремих фрагментів навчального матеріалу. Іншими словами, реалізуємо принцип багатоваріантного повторення як на етапі викладення інформації, так і під час контролю. Крім того, студенти користуються конспектами-схемами вдома при повторенні матеріалу перед контрольною роботою, заліком тощо.

На початкових етапах роботи з опорними конспектами студентам пропонуються готові схеми, які вони опрацьовують. В процесі роботи виділяємо головне, генеральне, а потім звертаємо увагу на деталі. На наступному етапі під час вивчення нового матеріалу

пропонуємо студентам складення опорних схем колективно або у парах. Найвищою сходиною, яка підвищує ефективність навчання через розвиток пізнавальної активності, прагнення до самостійного набуття знань – це самостійне створення опорних конспектів.

При створенні опорних схем необхідно пам'ятати основні принципи їх складання: наочність, лаконічність, доступність. Крім того, структурність конспектів полягає в об'єднанні опорних сигналів у логічно пов'язані смислові блоки. Логічно побудований матеріал легше запам'ятовується і швидше відтворюється, що особливо важливо при вивченні великого за обсягом матеріалу. Автономність виражається в завершеності кожного блоку опорних сигналів. Варто дотримуватися графічної і кольорової диференціації. Вона викликає позитивні емоції, сприяє кращому сприйняттю, розумінню і запам'ятовуванню матеріалу.

Дуже важливо, щоб методика використання опорних конспектів була щоразу новою, цікавою, оригінальною. Лише в цьому випадку вона дає можливість творчій особистості студента реалізувати себе і підвищити рівень своїх знань, сприяє самоосвіті.

Отже, використання опорних конспектів забезпечує логічну послідовність вивчення навчального матеріалу, полегшує самостійну підготовку студентів, додає впевненості у власних знаннях, розвиває творче мислення.

Література

1. Зінченко Л.Ф. Розробка опорних конспектів і структурно-логічних схем з біології // Біологія. – 2006. – №14. – С. 17-23.

2. Павлюченко О. В., Шевчук О.Ф. Використання структурованих конспектів при викладанні дисциплін біологічного циклу // Матер. VIII Междн. научн.-практ. конф. «Бъдешите изследвания – 2012». – София: «Бял Град-БГ» ООД, 2012. – Т. 19. – С. 53-54.

3. Семенюк О.М. Використання технології схемних та знакових систем у викладанні біології в загальноосвітній школі // Біологія. – 2004. – №2. – С. 8-13.